

Udskriftsdato: 17. maj 2026 (Gældende)

2021-13. Aktindsigt i materiale til kommende granskningskommission

Ministerium: Folketingets Ombudsmand

2021-13. Aktindsigt i materiale til kommende granskningskommission

En journalist klagede over, at Statsministeriet havde afslået aktindsigt i et dokument, som ministeriet forventede ville indgå i en kommende granskningskommissions arbejde. Afslaget var givet med henvisning til generalklausulen i offentlighedslovens § 33, nr. 5.

Ifølge forarbejderne til § 33, nr. 5, kan bestemmelsen efter omstændighederne anvendes til at afslå aktindsigt i materiale til en kommende undersøgelseskommission. I lyset af de væsentlige ligheder mellem undersøgelses- og granskningskommissioner kunne ombudsmanden ikke kritisere Statsministeriets vurdering, hvorefter § 33, nr. 5, også kan anvendes i relation til materiale til en kommende granskningskommission.

I forhold til den konkrete akt kunne ombudsmanden heller ikke kritisere afslaget på aktindsigt. Ombudsmanden udtalte – med henvisning til forarbejderne til § 33, nr. 5 – bl.a., at han ikke havde grundlag for at kritisere vurderingen af, at nedsættelsen af en granskningskommission var nært forestående på tidspunktet for Statsministeriets afgørelse, eller vurderingen af, at den konkrete akt ville indgå i og være af central betydning for undersøgelsen. Ombudsmanden fandt ikke grundlag for at konkludere, at Statsministeriet havde spekuleret i at vente med at træffe afgørelse i aktindsigtssagen.

Derudover kunne ombudsmanden ikke kritisere Statsministeriets vurdering, hvorefter eventuelle miljøoplysninger i den pågældende akt kunne undtages fra aktindsigt efter generalklausulen i § 13, stk. 1, nr. 6, i den tidligere offentlighedslov, jf. miljøoplysningslovens § 2, stk. 5-6, og miljøoplysningsdirektivets artikel 4, stk. 2, litra c.

(Sag nr. 21/00558)

I det følgende gengives ombudsmandens udtalelse om sagen:

Ombudsmandens udtalelse

1. Kort om sagen

Du bad den 12. november 2020 Statsministeriet om aktindsigt i statsministerens ”presseberedskab til pressemødet onsdag 4. november 2020, hvor regeringen meddelte, at alle danske mink skulle aflives på grund af risikoen for spredning af Covid-19”. Du bad også om aktindsigt i fødevareministerens ”presseberedskab, hvis det er oversendt til Statsministeriet”, og i ”eventuelle akt-/journal-lister vedrørende de nævnte presseberedskaber”.

Statsministeriet skrev i et brev af 25. november 2020 til dig, at ministeriet endnu ikke havde afsluttet søgningen efter dokumenter. Det skyldtes ifølge brevet et betydeligt arbejdspress for relevante medarbejdere og ”en på kort tid stor stigning i antallet af modtagne aktindsigtsanmodninger”.

Statsministeriet oplyste efterfølgende i breve af 18. december 2020 samt 11. og 20. januar 2021 til dig, at det fortsat ikke havde været muligt at færdigbehandle din aktindsigtsanmodning.

Statsministeriet traf afgørelse den 21. januar 2021. Statsministeriet undtog ”det identificerede materiale” og tilhørende aktlister med henvisning til generalklausulen i offentlighedslovens § 33, nr. 5. Efter ministeriets opfattelse var der ”en nærliggende risiko for, at det materiale, der er omfattet af din aktindsigtsanmodning, vil skulle oversendes til den kommende kommissionsundersøgelse” om sagen om aflivning af mink.

Det fremgår af afgørelsen, at Statsministeriet ikke foretog en vurdering af, om materialet indeholdt miljøoplysninger, og om din anmodning derfor skulle afgøres efter miljøoplysningsloven og den tidligere offentlighedslov (1985-offentlighedsloven), jf. miljøoplysningslovens § 6, stk. 2, 1. pkt. Det skyldtes, at materialet efter Statsministeriets opfattelse – uanset en interesseafvejning efter miljøoplysningslovens § 2, stk. 3 – i givet fald ville være undtaget efter 1985-offentlighedslovens generalklausul i § 13, stk. 1, nr. 6, der er enslydende med den nye offentlighedslovs § 33, nr. 5.

Statsministeriet fandt heller ikke grundlag for at give dig aktindsigt i videre omfang efter princippet om meroffentlighed.

Den 21. januar 2021 klagede du til Statsministeriet over afgørelsen og over bl.a., at ministeriet efter din opfattelse havde ”forhalet” behandlingen af sagen. I en mail af 22. januar 2021 fastholdt ministeriet sin afgørelse og beklagede den lange sagsbehandlingstid.

Den 28. januar 2021 klagede du til mig over afgørelsen. Du skrev bl.a., at Statsministeriet efter din opfattelse havde ”forhalet” behandlingen af din sag, og at sagsbehandlingstiden var ”den direkte årsag til”, at du ikke fik aktindsigt.

Den 12. februar 2021 bad jeg Statsministeriet om en udtalelse om sagen. Jeg modtog ministeriets udtalelse den 12. marts 2021. Samme dag skrev Statsministeriet til dig, at ministeriet – på baggrund af en fornyet gennemgang af sagen og i lyset af min henvendelse – havde fundet grundlag for at udlevere en aktliste over det materiale, som var omfattet af din anmodning. Ministeriet sendte dig en aktliste vedrørende én akt med titlen ”QA til pressemøde”.

Min undersøgelse handler herefter om Statsministeriets afslag på aktindsigt i den nævnte akt og om, hvorvidt ministeriet har spekuleret i at vente med at træffe afgørelse i din sag.

2. Granskningskommission om sagen om aflivning af mink

2.1. Overvejelserne i slutningen af 2020 om iværksættelse af en undersøgelse om sagen om aflivning af mink

På et pressemøde den 4. november 2020 blev det offentliggjort, at regeringen havde besluttet, at alle mink i Danmark skulle aflives.

På baggrund af offentlig debat om regeringens ageren i sagen og et ønske fra en række partier om en undersøgelse heraf besluttede Folketingets Udvalg for Forretningsordenen den 11. november 2020 at nedsætte et underudvalg til nærmere at overveje formen for og indholdet af en sådan undersøgelse. Underudvalget bestod af medlemmer fra alle partier repræsenteret i Udvalget for Forretningsordenen.

Den 10. december 2020 nåede underudvalget til politisk enighed om at etablere bl.a. en ny undersøgelsesform. Jeg henviser til beretning nr. 3 af 21. december 2020 fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen om etablering af en undersøgelsesform med særlig parlamentarisk forankring, Folketingstidende 2020-21, tillæg B.

Det anføres i beretningen, at Folketinget som en ny undersøgelsesform skal kunne nedsætte en såkaldt ”granskningskommission”. Det anføres også, at denne nye undersøgelsesform skal tage udgangspunkt i den grundlæggende struktur for undersøgelseskommissioner, og at bestemmelserne i lov om undersøgelseskommissioner i øvrigt skal gælde tilsvarende for granskningskommissioner, dog således at en granskningskommission altid bør bestå af mindst 3 medlemmer med en dommer som formand.

Om det videre forløb – herunder nedsættelse af en granskningskommission om sagen om aflivning af mink – fremgår bl.a. følgende af beretningen (s. 3):

”3. Udvalget for Forretningsordenen noterer sig, at en gennemførelse af det ovennævnte forudsætter lovgivning, formentlig mest nærliggende i form af en ændring af lov om undersøgelseskommissioner. Udvalget opfordrer regeringen til at fremsætte lovforslag herom, således at en granskningskommission til undersøgelse af sagen vedrørende aflivning af mink vil kunne nedsættes og påbegynde sit arbejde senest i april 2021. (...)

Sideløbende hermed vil der skulle gennemføres en række ændringer af Folketingets forretningsorden, som de ovenfor beskrevne initiativer vedrørende nye undersøgelsesformer vil kræve. Det forudsættes, at også disse ændringer vil være gennemført, således at den nævnte granskningskommission kan nedsættes og påbegynde sit arbejde senest i april 2021.

4. Udvalget for Forretningsordenen noterer sig, at der blandt de partier, der er nået til politisk enighed den 10. december 2020, ligeledes er enighed om at iværksætte en undersøgelse af den aktuelle sag om aflivning af mink efter de ovennævnte principper for en granskningskommission i overensstemmelse med det som bilag 1 til denne beretning optagne kommissorium. ”

Det fremgik af det i beretningen nævnte udkast til kommissorium, at granskningskommissionen skulle ”undersøge og redegøre for relevante myndigheders og ministres, herunder statsministerens og Statsministeriets, handlinger og involvering i tilknytning til beslutningen i november 2020 om, at alle mink i Danmark skulle aflives straks”. Om undersøgelsens genstand og omfang fremgik bl.a. følgende:

”Perioden frem til pressemødet den 4. november 2020

Granskningskommissionen skal undersøge og redegøre for beslutningsprocesserne i og imellem relevante myndigheder, i perioden fra første gang spørgsmålet om hjemmel i forbindelse med aflivning af alle danske minkbesætninger blev drøftet eller omtalt i materiale til møder i regeringsudvalg, herunder forberedende embedsmandsudvalg, indtil den 4. november 2020, hvor det blev offentliggjort, at regeringen havde besluttet, at alle mink i Danmark skulle aflives. Granskningskommissionen skal for den nævnte periode prioritere sin undersøgelse således, at forløbet i de sidste ca. 2 uger af perioden gives størst opmærksomhed.

(...) I forlængelse heraf skal granskningskommissionen undersøge og redegøre for, hvorvidt og i givet fald hvornår i forløbet og på hvilken måde ministre, herunder statsministeren, er blevet gjort bekendt med

oplysninger, der kunne indikere, at der muligvis ikke var hjemmel til påtænkte eller besluttede tiltag. Det skal i samme forbindelse belyses, hvordan de pågældende ministre reagerede på sådanne oplysninger.

Pressemødet den 4. november 2020 og perioden herefter

Granskningskommissionen skal undersøge og redegøre for beslutningsprocesserne i og imellem relevante myndigheder, i perioden fra det den 4. november 2020 blev offentliggjort, at regeringen havde besluttet, at alle mink i Danmark skulle aflives straks, indtil lovforslag nr. L 77 om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink blev vedtaget af Folketinget den 21. december 2020.

Denne del af undersøgelsen og redegørelsen skal omfatte selve pressemødet den 4. november 2020 om situationen, hvor det ønskes belyst, om de deltagende ministre gav rigtige og fyldestgørende oplysninger til offentligheden.

Endvidere skal granskningskommissionen også for denne periode undersøge og redegøre for, hvorvidt myndigheder og ministre, herunder statsministeren, modtog, og i givet fald hvordan de reagerede på oplysninger, der kunne indikere, at der muligvis ikke var hjemmel til påtænkte eller besluttede tiltag.

...

Gennemgående i undersøgelsen

Der ønskes en belysning af statsministerens tilsynspligt over for regeringens øvrige ministre under forløbet.

Granskningskommissionens undersøgelse og redegørelse skal endvidere omfatte de oplysninger, som regeringen har givet Folketinget igennem hele forløbet. Som led i undersøgelsen heraf skal granskningskommissionen inddrage den rådgivning, der blev ydet til ministrene i forbindelse med kommunikation med Folketinget.

På baggrund af den beskrevne undersøgelse og redegørelse skal granskningskommissionen foretage retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar. Granskningskommissionen skal dog ikke foretage retlige vurderinger til belysning af spørgsmålet om ministres ansvar, jf. herved de almindelige principper for undersøgelseskommissioner. ”

2.2. Ændring af lov om undersøgelseskommissioner med henblik på at indføre granskningskommissioner

2.2.1. Da Folketingets Udvalg for Forretningsordenen afgav beretning nr. 3 af 21. december 2020, indeholdt lov om undersøgelseskommissioner ikke regler om granskningskommissioner, men alene om undersøgelseskommissioner (lov nr. 357 af 2. juni 1999 med senere ændringer).

Om undersøgelseskommissioners opgaver er der i loven bestemt bl.a. følgende:

”§ 4. Undersøgelseskommissionen har ikke dømmende myndighed.

Stk. 2. Undersøgelseskommissionen kan få til opgave at undersøge og redegøre for et faktisk begivenhedsforløb.

Stk. 3. (...)

Stk. 4. Undersøgelseskommissionen kan i øvrigt få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar. En undersøgelseskommission kan dog ikke få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af spørgsmålet om ministres ansvar.

Stk. 5. (...)"

Det fremgår af forarbejderne til lovens § 4, stk. 1 (lovforslag nr. LF 3 af 8. oktober 1998, Folketingstidende 1998-99, tillæg A, s. 252), at formålet med undersøgelseskommissionens virksomhed – som politiets i ordinære straffesager – navnlig er at tilvejebringe et materiale som grundlag for vedkommende myndigheds afgørelse af, om sagen skal fremmes, navnlig ved, at der rejses tiltale, eller disciplinærforfølgning indledes.

Efter § 31, stk. 1, i lov om undersøgelseskommissioner må der ikke uden samtykke fra undersøgelseskommissionen gives aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen i materiale, der indgår i undersøgelsen. Reglen er efter forarbejderne begrundet i hensynet til undersøgelseskommissionens arbejde, jf. betænkning nr. 1315/1996 om undersøgelsesorganer, s. 89.

2.2.2. Den 24. februar 2021 blev lovforslag nr. LF 172 om ændring af bl.a. lov om undersøgelseskommissioner fremsat i Folketinget. Lovforslaget havde til formål bl.a. at indsætte et nyt kapitel om Folketingets nedsættelse af granskningskommissioner (kapitel 1 a, § 1 a-§ 1 c) i lov om undersøgelseskommissioner, der i samme forbindelse skulle ændre titel til lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner.

Af pkt. 1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget fremgår det, at lovforslaget er affattet i overensstemmelse med beretning nr. 3 af 21. december 2020 fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen.

Af pkt. 2.2.1 i de almindelige bemærkninger til lovforslaget fremgår bl.a. følgende om den foreslåede ordning med granskningskommissioner:

"Det foreslås, at det vil være Folketinget – og ikke som for undersøgelseskommissioner justitsministeren – der nedsætter en granskningskommission, udarbejder kommissorium, udpeger kommissionsmedlemmer og en udspørger, stiller sekretariatsbistand m.v. til rådighed samt modtager og offentliggør granskningskommissionens beretning.

...

Det foreslås endvidere, at granskningskommissioner kan tillægges samme typer af opgaver som undersøgelseskommissioner. Det foreslås således, at granskningskommissioner ikke har dømmende myndighed, at de kan få til opgave at undersøge og redegøre for et faktisk begivenhedsforløb, og at de kan få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige

søger nogen draget til ansvar, men at granskningskommissionen ikke kan få til opgave at foretage retlige vurderinger til belysning af spørgsmålet om ministres ansvar.

Som det tillige er gældende for undersøgelseskommissioner, foreslås det endvidere, at granskningskommissioner kan nedsættes for at undersøge nærmere bestemte forhold af almen vigtig betydning. Det er ikke muligt udtømmende at angive, hvilke forhold en granskningskommission skal kunne nedsættes for at undersøge.

Granskningskommissioner forudsættes dog i det væsentlige at skulle nedsættes efter samme kriterier som undersøgelseskommissioner. (...)

Granskningskommissioner vil, ligesom undersøgelseskommissioner, være selvstændige, uafhængige kollegiale myndigheder, der selv tilrettelægger deres undersøgelse.

...

For så vidt angår granskningskommissioners sammensætning foreslås det på baggrund af Folketingets Udvalg for Forretningsordenens beretning af 21. december 2020, at en granskningskommission – i modsætning til, hvad der gælder for undersøgelseskommissioner – altid vil skulle bestå af mindst tre medlemmer og have en dommer som formand. At formanden skal være dommer, medfører navnlig, at reglerne i undersøgelseskommissionslovens kapitel 6 om vidnepligt og anden oplysningspligt ved en undersøgelse uden dommerdeltagelse ikke vil finde anvendelse på granskningskommissioner. ”

Med en ny bestemmelse i § 1 b blev det foreslået, at de regler, der gælder for undersøgelseskommissioner (med dommerdeltagelse), med de fornødne tilpasninger i vidt omfang skal finde tilsvarende anvendelse for granskningskommissioner. Det gælder regler om bl.a. habilitetskrav til kommissionsmedlemmer, undersøgelsens tilrettelæggelse, vidne- og oplysningspligt, de berørte personers retsstilling, tavshedspligt, kommissionens beslutninger og domstolsprøvelse heraf samt møde- og dokumentoffentlighed.

Den foreslåede § 1 b henviser også til lovens § 4 om undersøgelseskommissioners opgaver, der er omtalt ovenfor under pkt. 2.2.1. Herom fremgår bl.a. følgende af bemærkningerne til § 1 b:

”Formålet med granskningskommissionens virksomhed vil – som politiets i ordinære straffesager – navnlig være at tilvejebringe et materiale som grundlag for vedkommende myndigheds afgørelse af, om sagen skal fremmes, eksempelvis ved at der rejses tiltale, eller disciplinærfølgning indledes. ”

Den 13. april 2021 blev lovforslag nr. LF 172 vedtaget uændret. Samme dag blev beslutningsforslag nr. BF 287 af 24. marts 2021 om ændring af forretningsordenen for Folketinget vedtaget. Den vedtagne folketingsbeslutning indeholder regler om bl.a. nedsættelse af granskningskommissioner.

2.3. Nedsættelse af granskningskommissionen om sagen om aflivning af mink

Den 23. april 2021 oplyste Folketinget, at Folketinget havde udpeget medlemmerne af en granskningskommission om sagen om aflivning af mink (Udvalget for Forretningsordenen, Folketingsåret 2020-21, Alm. del – Bilag 126, og Granskningsudvalget, Folketingsåret 2020-21, Alm. del – Bilag 12). Det endelige kommissorium for granskningskommissionen blev samtidig offentliggjort. Kommissoriet ses i

alt væsentligt at svare til udkastet i bilag 1 til beretning nr. 3 af 21. december 2020 fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen, jf. herom ovenfor under pkt. 2.1.

3. Retsgrundlag

3.1. Offentlighedsloven

3.1.1. Generalklausulen i offentlighedslovens § 33, nr. 5 (og 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6)

Bestemmelsen i § 33, nr. 5, i offentlighedsloven (lovbekendtgørelse nr. 145 af 24. februar 2020) har følgende ordlyd:

”§ 33. Retten til aktindsigt kan begrænses, i det omfang det er nødvendigt til beskyttelse af væsentlige hensyn til:

(...)

5) Private og offentlige interesser, hvor hemmeligholdelse efter forholdets særlige karakter er påkrævet.”

I forarbejderne til bestemmelsen (bemærkningerne til § 33 i lovforslag nr. LF 144 af 7. februar 2013, Folketingstidende 2012-13, tillæg A, s. 104 ff.) er anført bl.a. følgende:

”Bestemmelsen kan ligeledes anvendes til at undtage dokumenter og oplysninger, som må forventes at komme til at indgå i en kommende undersøgelseskommissions arbejde, såfremt det vurderes, at en udlevering af materialet vil være skadelig for kommissionens gennemførelse af sin undersøgelse. Det vil bero på en samlet, konkret vurdering, om retten til aktindsigt kan begrænses i forhold til de oplysninger og dokumenter, der er anmodet om aktindsigt i. I vurderingen vil det skulle indgå, hvor nært forestående nedsættelsen af en undersøgelseskommission er. Endvidere vil der skulle lægges vægt på de pågældende dokumenters og oplysningers karakter, herunder om der i forhold til en kommende undersøgelseskommissions arbejde vil være tale om centrale dokumenter og oplysninger. Bestemmelsen vil f.eks. kunne anvendes til efter en konkret vurdering at undtage dokumenter og oplysninger fra aktindsigt i den situation, hvor der foreligger en (regerings-)beslutning om at nedsætte en undersøgelseskommission, men endnu ikke foreligger et kommissorium, og hvor det materiale, som der ønskes aktindsigt i, ud fra de foreliggende oplysninger om undersøgelsens genstand og omfang må antages at ville indgå i og være af central betydning for den kommende undersøgelseskommissions arbejde. Allerede offentliggjorte dokumenter vil ikke kunne undtages fra aktindsigt. Når en undersøgelseskommission er nedsat, finder § 31, stk. 1, i lov om undersøgelseskommissioner anvendelse. Af denne bestemmelse følger det, at der ikke uden samtykke fra undersøgelseskommissionen må gives aktindsigt efter lov om offentlighed i forvaltningen i materiale, der indgår i undersøgelsen.”

Også efter 1985-offentlighedsloven (lov nr. 572 af 19. december 1985) er det antaget, at der inden nedsættelsen af en undersøgelseskommission – og dermed inden bestemmelsen i § 31, stk. 1, i (nu) lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner finder anvendelse – efter omstændighederne kan gives afslag på aktindsigt med henvisning til, at de pågældende dokumenter må forventes at indgå i den kommende kommissions undersøgelse, og at udleveringen af dokumenterne må antages at kunne skade kommissionens arbejde. Hjemlen for afslag i disse tilfælde er 1985-offentlighedslovens generalklausul i § 13, stk. 1, nr. 6, der er enslydende med den nuværende offentlighedslovs § 33, nr. 5, jf. også sagerne [FOB 2013-22](#) og [FOB 2016-8](#), som er omtalt under pkt. 3.1.2 umiddelbart nedenfor.

3.1.2. Ombudsmandens praksis

Folketingets Ombudsmand har tidligere behandlet anvendelsen af offentlighedslovens § 33, nr. 5, i relation til en kommende undersøgelseskommission samt betydningen af hurtig sagsbehandling i sådanne sager.

Ombudsmandens sag FOB 2016-8 vedrørte tre sager, hvor Justitsministeriet med henvisning til offentlighedslovens § 33, nr. 5, havde afslået aktindsigt i dokumenter, som ministeriet forventede ville indgå i arbejdet i en kommende undersøgelseskommission om den såkaldte Tibet-sag.

Forud for Justitsministeriets afslag var der truffet en regeringsbeslutning om, at der skulle nedsættes en undersøgelseskommission, ligesom ministeriet havde oplyst til Folketinget, at man ville gå i gang med at udarbejde et kommissorium for undersøgelsen. Et første udkast til kommissorium blev sendt til Folketinget ca. to uger efter ministeriets afslag. Det endelige kommissorium forelå tre uger derefter, og den formelle nedsættelse af kommissionen fandt sted ca. to en halv måned efter afslagene. På den baggrund fandt ombudsmanden, at nedsættelsen af undersøgelseskommissionen måtte anses for nært forestående, da ministeriet traf afgørelse over for de tre journalister. Ombudsmanden bemærkede herefter bl.a. følgende:

”Efter min gennemgang har jeg ikke grundlag for at tilsidesætte Justitsministeriets vurdering af, at [de ønskede tre dokumenter] ud fra de foreliggende oplysninger om undersøgelsens genstand og omfang må antages at ville indgå i og være af central betydning for undersøgelseskommissionens arbejde.

...

(...) I hvert fald når ’nærhedskriteriet’ og kravet om ’centrale dokumenter’ er opfyldt, kan der – efter formuleringen af lovbemærkningerne til § 33, nr. 5 – efter min opfattelse ikke indlægges et yderligere krav efter bestemmelsen om, at myndighederne nærmere begrundet/forklarer, hvorfor en udlevering af materialet vurderes at være skadelig for kommissionens gennemførelse af sin undersøgelse.

(...) Herefter har jeg ikke grundlag for at kritisere Justitsministeriets afslag på aktindsigt (...). ”

I samme sag behandlede ombudsmanden også et spørgsmål om, hvorvidt Justitsministeriet havde forhalet behandlingen af en af de tre journalisters aktindsigtssager.

Journalisten havde bedt om aktindsigt, ca. 10 dage inden regeringsbeslutningen om at nedsætte en undersøgelseskommission blev truffet. En uge efter anmodningen modtog Justitsministeriet oplysninger, som gav anledning til nye overvejelser mv., og det stod efter det oplyste fra starten klart, at en undersøgelseskommission kunne komme på tale. Justitsministeriet traf afgørelse om afslag på aktindsigt lidt over to uger efter journalistens anmodning.

Ombudsmanden udtalte, at intet i sagen indikerede, at ministeriet havde spekuleret i at vente med at træffe afgørelse. Han tilføjede herefter:

”Jeg finder dog anledning til at gentage det, som jeg i forlængelse af tidligere ombudsmandssager har fremhævet over for Justitsministeriet (...): nemlig at den nye offentlighedslovs princip om hurtig sagsbehandling ofte vil kunne have helt særlig betydning på det foreliggende område.

Det skyldes som anført, at de hensyn, der taler imod aktindsigt, ofte vil være mere tungtvejende, jo tættere den pågældende undersøgelseskommission er på at blive nedsat. Efter min opfattelse vil der også af den grund være behov for at behandle anmodninger om aktindsigt i de omhandlede sager meget hurtigt.”

I sagen FOB 2013-22 udtalte ombudsmanden, at Forsvarsministeriets sagsbehandlingstid på ca. 1 år og 7 måneder var helt uacceptabel i en sag om aktindsigt i dokumenter, der kom til at indgå i den såkaldte Irak- og Afghanistankommission. Ombudsmanden havde dog ikke grundlag for at fastslå, at der havde foreligget en bevidst trænering fra ministeriets side med det sigte at undgå, at journalisten skulle få aktindsigt.

3.2. Miljøoplysningsloven

Miljøoplysningsloven (lovbekendtgørelse nr. 980 af 16. august 2017) indeholder bl.a. følgende bestemmelser:

”§ 2. Enhver har under de betingelser og med de undtagelser, der følger af lov om offentlighed i forvaltningen og forvaltningsloven, ret til at blive gjort bekendt med miljøoplysninger, jf. dog stk. 2-6 og § 3.

Stk. 2. (...)

Stk. 3. I sager om aktindsigt i miljøoplysninger, der er omfattet af bestemmelserne i §§ 2, 7 og 10, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen (...) skal vedkommende myndighed foretage en konkret afvejning af offentlighedens interesser, der varetages ved udlevering af miljøoplysningerne, over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering. Bestemmelserne i §§ 2, 7 og 10, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, i lov om offentlighed i forvaltningen (...) skal anvendes restriktivt under hensyntagen til samfundets interesse i, at oplysningerne offentliggøres i det konkrete tilfælde. Bestemmelserne i 1. og 2. pkt. gælder ikke for sager omfattet af § 2, stk. 1, 1. pkt., i lov om offentlighed i forvaltningen, som behandles af politiet og anklagemyndigheden.

Stk. 4. (...)

Stk. 5. Bestemmelsen i § 10, nr. 1-4, § 12, stk. 1, og § 13, stk. 1, nr. 6, i lov om offentlighed i forvaltningen (...) finder ikke anvendelse på oplysninger om emissioner til miljøet, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne i artikel 4, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2003/4/EF af 28. januar 2003 om offentlig adgang til miljøoplysninger og om ophævelse af Rådets direktiv 90/313/EØF.

Stk. 6. Bestemmelserne i § 13, stk. 1, nr. 4-6, i lov om offentlighed i forvaltningen (...) finder ikke anvendelse på miljøoplysninger, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne i artikel 4, stk. 2, i det i stk. 5 nævnte direktiv.

...

§ 6. (...)

Stk. 2. Henvisninger i denne lov til bestemmelser i lov om offentlighed i forvaltningen skal forstås som henvisninger til de pågældende bestemmelser i lov nr. 572 af 19. december 1985 om offentlighed i forvaltningen med senere ændringer. (...)

I artikel 4, stk. 2, i direktiv 2003/4/EF (miljøoplysningsdirektivet) er anført følgende:

”Medlemsstaterne kan fastsætte, at en anmodning om adgang til miljøoplysninger kan afslås, hvis offentliggørelse kunne have en ugunstig indvirkning på:

...

c) retssagers behandling ved domstolene, en persons mulighed for at få en retfærdig rettergang eller offentlig myndigheders mulighed for efterforskning af strafferetlig eller disciplinær art

...

De i stk. 1 og 2 nævnte grunde til afslag på anmodning om oplysninger skal fortolkes restriktivt under hensyntagen til samfundets interesse i, at oplysningerne offentliggøres i det konkrete tilfælde. I hver enkelt tilfælde skal de offentlige interesser, der varetages ved udlevering, afvejes over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering. Medlemsstaterne kan ikke i henhold til stk. 2, litra a), d), f), g) og h), fastsætte, at en anmodning kan afslås, hvis anmodningen gælder oplysninger om emissioner til miljøet.”

Miljøoplysningsdirektivet implementerer den såkaldte Århus-konvention. ”The Aarhus Convention – An Implementation Guide”, 2. udgave (2014) – der er offentliggjort på www.unece.org – indeholder retningslinjer om anvendelsen af Århus-konventionen. Det er i EU-Domstolens praksis lagt til grund, at guiden kan inddrages ved fortolkning af konventionen, jf. bl.a. sag C-279/12, Fish Legal og Shirley, ECLI:EU:C:2013:853.

I guiden, s. 87, er der anført bl.a. følgende om artikel 4, stk. 4, litra c, i Århus-konventionen, der svarer til miljøoplysningsdirektivets artikel 4, stk. 2, litra c:

“Public authorities also can refuse to release information if it would adversely affect the ability of a public authority to conduct a criminal or disciplinary investigation. In some countries, public prosecutors are not allowed to reveal information to the public pertaining to their cases. The Convention clearly does not include all investigations in this exception, but limits it to criminal or disciplinary ones only. Thus, information about a civil or administrative investigation would not necessarily be covered.”

4. Statsministeriets opfattelse

4.1. I sin afgørelse af 21. januar 2021 undtog Statsministeriet én akt – ”QA til pressemøde” – fra aktindsigt med henvisning til offentlighedslovens § 33, nr. 5. Statsministeriet henviste til omtalen i forarbejderne til § 33, nr. 5, af dokumenter mv., som må forventes at komme til at indgå i en kommende undersøgelseskommissions arbejde – jf. omtalen af lovforslag nr. LF 144 af 7. februar 2013 ovenfor under pkt. 3.1.1 – og anførte bl.a. følgende:

”2.2. Den 21. december 2020 afgav Folketingets Udvalg for Forretningsorden en beretning indeholdende dels de generelle rammer for den kommende undersøgelse i sagen om aflivning af mink, dels et kommissorium for en kommissionsundersøgelse, der skal undersøge forløbet vedrørende manglende hjemmel til at udvide indsatsen med aflivning af mink til hele landet. Kommissionsundersøgelsen forventes nedsat med hjemmel i lov om undersøgelseskommissioner (evt. efter en lovændring).

Statsministeriet finder, at der er en nærliggende risiko for, at det materiale, der er omfattet af din aktindsigtsanmodning, vil skulle oversendes til den kommende kommissionsundersøgelse til brug for dets arbejde. Statsministeriet har på den baggrund undtaget materiale fra din adgang til aktindsigt. (...)

Statsministeriet har lagt vægt på, at kommissionsundersøgelsen forventes nedsat med hjemmel i lov om undersøgelseskommissioner (evt. efter en lovændring).

Ministeriet har endvidere i forhold til nærhedskriteriet lagt vægt på, at nedsættelsen af kommissionsundersøgelsen må anses for nært forestående. Der henvises i den forbindelse til, at kommissoriet for den kommende undersøgelse er fastlagt. Det fremgår desuden af beretningen, at det forudsættes, at kommissionen skal kunne nedsættes og påbegynde sit arbejde senest i april 2021.

Ministeriet har endelig vurderet, at dokumenter og oplysninger, som du har søgt aktindsigt i, forventes at være centrale for den kommende kommissionsundersøgelses arbejde, hvorfor en udlevering af materialet på nuværende tidspunkt vil kunne være skadelig for gennemførelsen af undersøgelsen. Statsministeriet har i den forbindelse lagt vægt på, at det bl.a. følger af kommissoriet for den kommende kommissionsundersøgelse om sagen om aflivning af mink, at kommissionen skal undersøge og redegøre for beslutningsprocesserne i og imellem relevante myndigheder, i perioden fra det den 4. november 2020 blev offentliggjort, at regeringen havde besluttet, at alle mink i Danmark skulle aflives straks, indtil lovforslag nr. L 77 om aflivning af og midlertidigt forbud mod hold af mink blev vedtaget af Folketinget den 21. december 2020. Det fremgår endvidere, at denne del af undersøgelsen skal omfatte selve pressemødet den 4. november 2020 om situationen, hvor det ønskes belyst, om de deltagende ministre gav rigtige og fyldestgørende oplysninger til offentligheden.

På den baggrund er det Statsministeriets vurdering, at hensynet til at undgå, at den kommende kommissionsundersøgelse ikke vil kunne gennemføre sin undersøgelse på tilfredsstillende vis, gør det påkrævet at begrænse retten til aktindsigt i materiale, der kan belyse forløbet vedrørende manglende hjemmel til at udvide indsatsen med aflivning af mink til hele landet, og som skal oversendes til kommissionsundersøgelsen, jf. offentlighedslovens § 33, nr. 5.

3. Statsministeriet skal bemærke, at ministeriet ikke har foretaget en vurdering af, om det identificerede materiale er omfattet af definitionen på miljøoplysninger, jf. § 3 i lov om aktindsigt i miljøoplysninger (miljøoplysningsloven), og om din anmodning om aktindsigt derfor skal afgøres efter bestemmelserne i miljøoplysningsloven.

...

Det er (...) Statsministeriets vurdering, at såfremt det materiale, som er omfattet af din anmodning om aktindsigt, indeholder miljøoplysninger, vil dette være undtaget fra retten til aktindsigt efter bestemmel-

sen i § 13, stk. 1, nr. 6 i 1985-offentlighedsloven. Der henvises i den forbindelse til den begrundelse, der fremgår ovenfor under punkt 2.1.-2.2., om undtagelse af oplysninger efter offentlighedslovens § 33, nr. 5.

Statsministeriet skal i den forbindelse bemærke, at det følger af § 2, stk. 3, i miljøoplysningsloven, at der skal foretages en konkret afvejning af offentlighedens interesse i en udlevering over for de interesser, der varetages ved at afslå udlevering. Det er Statsministeriets vurdering, at hensynet til at undgå, at den kommende kommissionsundersøgelse ikke vil kunne gennemføre sin undersøgelse på tilfredsstillende vis, er så tungtvejende, at offentlighedens interesse i en udlevering må vige herfor. ”

4.2. I sin udtalelse af 12. marts 2021 henviser og henholder Statsministeriet sig til Justitsministeriets besvarelse af 17. februar 2021 af spørgsmål nr. 19 (Alm. del) fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen.

I besvarelsen anførte Justitsministeriet bl.a., at ”de hensyn, som begrunder, at der efter omstændighederne kan gives afslag på aktindsigt i materiale, som forventes at ville indgå i – og være af central betydning for – en undersøgelseskommission, også gør sig gældende i relation til den kommende kommissionsundersøgelse” om sagen om aflivning af mink.

Sådant materiale vil ifølge besvarelsen efter omstændighederne også kunne undtages fra aktindsigt efter miljøoplysningsloven og 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6. Justitsministeriet tilføjede herom bl.a. følgende:

”Hvad angår bestemmelsen i miljøoplysningslovens § 2, stk. 6, hvorefter bl.a. § 13, stk. 1, nr. 6, i 1985-offentlighedsloven ikke finder anvendelse på miljøoplysninger, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne i artikel 4, stk. 2, i direktivet om offentlig adgang til miljøoplysninger, bemærker Justitsministeriet, at undtagelse af materiale, der forventes at ville indgå i – og være af central betydning for – den kommende kommissionsundersøgelse, efter ministeriets opfattelse vil være omfattet af direktivets artikel 4, stk. 2, litra c. Efter denne bestemmelse kan medlemsstaterne afslå en anmodning om adgang til miljøoplysninger, hvis offentliggørelse kunne have en ugunstig indvirkning på bl.a. offentlige myndigheders mulighed for efterforskning af strafferetlig eller disciplinær art. Justitsministeriet kan i den forbindelse henvise til, at det følger af kommissoriet for den kommende kommissionsundersøgelse, at kommissionen bl.a. skal foretage retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar (både strafansvar og disciplinært ansvar), og at oplysningerne undtages fra aktindsigt, bl.a. fordi det vurderes, at offentliggørelse kan være skadeligt for undersøgelsens gennemførelse. ”

4.3. I sin udtalelse af 12. marts 2021 anfører Statsministeriet derudover bl.a. følgende om, hvorvidt en kommissionsundersøgelse om sagen om aflivning af mink var nært forestående, da ministeriet traf afgørelse den 21. januar 2021:

”Statsministeriet skal (...) bemærke, at det (...) er anført i de specielle bemærkninger til offentlighedslovens § 33, nr. 5, at bestemmelsen f.eks. vil kunne anvendes til efter en konkret vurdering at undtage dokumenter og oplysninger fra aktindsigt i den situation, hvor der foreligger en (regerings-)beslutning om at nedsætte en undersøgelseskommission, men endnu ikke foreligger et kommissorium.

Da det på tidspunktet for Statsministeriets afgørelse var tilkendegivet af et flertal af Folketingets partier, at der skal nedsættes en kommissionsundersøgelse af forløbet vedrørende aflivning af alle mink, og der endvidere var udarbejdet et kommissorium herfor, som et flertal af Folketingets partier stod bag, er det – fortsat – Statsministeriets vurdering, at nedsættelse af en kommissionsundersøgelse må anses for nært forestående.”

Om anvendelsen af miljøoplysningsloven anfører Statsministeriet bl.a. følgende:

”For så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt nogle oplysninger omfattet af aktindsigtsanmodningen kan vedrøre emissioner til miljøet, jf. miljøoplysningslovens § 2, stk. 5, bemærkes det, at Statsministeriet ikke har vurderet, at oplysningerne i det identificerede materiale, der vedrører presseberedskaber til brug for pressemøde, hvor regeringens beslutning om aflivning af alle mink blev meldt ud, kan karakteriseres som emissionsoplysninger. På den baggrund har Statsministeriet ikke fundet anledning til at tage nærmere stilling til anvendelsen af miljøoplysningslovens § 2, stk. 5, hvorefter bl.a. § 13, stk. 1, nr. 6, i 1985-offentlighedsloven ikke finder anvendelse på oplysninger om emissioner til miljøet, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod bestemmelserne i artikel 4, stk. 2, i direktivet om offentlig adgang til miljøoplysninger.”

Om spørgsmålet om, hvorvidt Statsministeriet har forhalet behandlingen af din aktindsigtssag, anfører ministeriet bl.a. følgende:

”Som det fremgår [af ministeriets fristbreve til dig], er den lange sagsbehandlingstid i det konkrete tilfælde begrundet med *dels* det betydelige arbejdspress, som relevante medarbejdere på tidspunktet for modtagelsen af anmodningen oplevede, samt en på kort tid stor stigning i antallet af modtagne aktindsigtsanmodninger, *dels* behandlingen af andre aktindsigtssager, der var modtaget af Statsministeriet inden den 12. november 2020, *dels* relevante medarbejders afvikling af ferie i forbindelse med jul og nytår.

Udsættelse af fristen skyldes således flere forskellige forhold, hvor stigningen i antallet af aktindsigtsanmodninger, stor travlhed med at behandle tidligere indgivne anmodninger, samt den ekstraordinære arbejdssituation i Statsministeriet som følge af covid-19-situationen har udgjort de væsentligste årsager.

4.2. For så vidt angår det i klagen anførte om, at sagsbehandlingstiden har haft betydning for udfaldet af aktindsigtssagen, skal Statsministeriet endvidere bemærke, at Statsministeriet ikke har taget stilling til dette, da Statsministeriet af de ovenfor nævnte grunde først kunne behandle aktindsigtsanmodningen den 21. januar 2021, og Statsministeriet måtte træffe afgørelse på det grundlag, der forelå på dette tidspunkt.”

5. Min vurdering

5.1. Kunne Statsministeriet anvende offentlighedslovens § 33, nr. 5, i relation til en kommende granskningskommission?

Det fremgår af forarbejderne til offentlighedslovens § 33, nr. 5, at bestemmelsen efter omstændighederne kan begrunde, at dokumenter og oplysninger undtages fra aktindsigt, hvis de må forventes at komme til at indgå i en kommende undersøgelseskommissions arbejde, jf. pkt. 3.1.1 ovenfor.

I din sag har Statsministeriet anvendt § 33, nr. 5, i relation til en akt, som ministeriet forventede kom til at indgå i en kommende granskningskommission om sagen om aflivning af mink.

Det første spørgsmål i din sag er således, om bestemmelsen i § 33, nr. 5, kan anvendes i relation til materiale til en kommende granskningskommission.

I lyset af de væsentlige ligheder mellem undersøgelses- og granskningskommissioner, som jeg har beskrevet i pkt. 2 ovenfor, har jeg ikke grundlag for at kritisere Statsministeriets vurdering, hvorefter betragtningerne om undersøgelseskommissioner i forarbejderne til offentlighedslovens § 33, nr. 5, også kan anvendes i relation til materiale til en kommende granskningskommission.

Det er i den forbindelse indgået i min vurdering, at samspillet mellem aktindsigtsreglerne og hensynet til en nedsat kommissions gennemførelse af sin undersøgelse er det samme for så vidt angår granskningskommissioner, som det er i forhold til undersøgelseskommissioner, jf. også henvisningen i § 1 b i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner til lovens § 31, stk. 1, om dokumentoffentlighed.

Da Statsministeriet traf afgørelse i din sag den 21. januar 2021, var der endnu ikke indført regler om granskningskommissioner. Henset til det ovenfor beskrevne forløb – og til den viden om karakteren af det nye undersøgelsesinstrument, som Statsministeriet havde på tidspunktet for ministeriets afgørelse – mener jeg imidlertid, at det også på dette tidspunkt var berettiget for Statsministeriet at antage, at den ventede undersøgelse om sagen om aflivning af mink ville få sådanne ligheder med en undersøgelseskommission, at offentlighedslovens § 33, nr. 5, efter omstændighederne kunne anvendes til at undtage dokumenter og oplysninger, som måtte forventes at komme til at indgå i undersøgelsen.

5.2. Kunne akten om presseberedskaber undtages efter offentlighedslovens § 33, nr. 5?

5.2.1. Det næste spørgsmål i din sag er, om Statsministeriet – ud fra betragtningerne i forarbejderne til offentlighedslovens § 33, nr. 5 – kunne afslå aktindsigt i den relevante akt, ”QA til pressemøde”.

Ifølge forarbejderne til § 33, nr. 5, og ombudsmandspraksis kan bestemmelsen anvendes til at undtage dokumenter mv., som må forventes at komme til at indgå i en kommende kommissions arbejde, såfremt det vurderes, at en udlevering af materialet vil være skadelig for kommissionens gennemførelse af sin undersøgelse. Det vil bero på en samlet, konkret vurdering, om retten til aktindsigt kan begrænses, jf. nærmere ovenfor under pkt. 3.1.1.

5.2.2. Ifølge forarbejderne til § 33, nr. 5, skal det indgå i vurderingen, hvor nært forestående nedsættelsen af en kommission er. Det følger i den forbindelse af den ombudsmandspraksis, som jeg har omtalt i pkt. 3.1.2 ovenfor, at vurderingen skal foretages i forhold til det tidspunkt, hvor afgørelsen om aktindsigt træffes.

I den foreliggende sag traf Statsministeriet afgørelse den 21. januar 2021. På dette tidspunkt forelå der et udkast til kommissorium om en undersøgelse om sagen om aflivning af mink. Det fremgik heraf, at undersøgelsen bl.a. skulle omfatte den periode, som den tilbageholdte akt relaterer sig til. Det var forudsat, at undersøgelsen skulle ske i en granskningskommission, og at de nødvendige ændringer af lovgivningen mv. med henblik herpå ville være gennemført, så granskningskommissionen kunne nedsættes og påbegynde sit arbejde senest i april 2021, jf. nærmere ovenfor under pkt. 2.1.

Efter Statsministeriets afgørelse blev der fremsat forslag til lovændringer og ændringer af Folketingets forretningsorden henholdsvis den 24. februar og 24. marts 2021. Begge forslag blev vedtaget den 13. april 2021. Det endelige kommissorium for granskningskommissionen om sagen om aflivning af mink og kommissionens medlemmer blev offentliggjort den 23. april 2021, jf. nærmere ovenfor under pkt. 2.2 og pkt. 2.3.

På den baggrund har jeg ikke grundlag for at kritisere Statsministeriets vurdering af, at nedsættelsen af granskningskommissionen om sagen om aflivning af mink måtte anses for nært forestående, da ministeriet traf afgørelse den 21. januar 2021. Det kan efter min opfattelse ikke føre til et andet resultat, at nedsættelsen af granskningskommissionen på daværende tidspunkt endnu forudsatte lovændringer mv., og at det endelige kommissorium først forelå i april 2021.

5.2.3. Ifølge forarbejderne til offentlighedslovens § 33, nr. 5, skal der i vurderingen af, om dokumenter eller oplysninger kan undtages fra aktindsigt, derudover lægges vægt på de pågældende dokumenters og oplysningers karakter, herunder om der i forhold til den kommende kommissions arbejde vil være tale om centrale dokumenter mv.

I sin afgørelse af 21. januar 2021 henviste Statsministeriet til det udkast til kommissorium, der fremgik af bilaget til beretning nr. 3 af 21. december 2020 fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen. Af bilaget fremgik det, at undersøgelsen skulle omfatte bl.a. beslutningsprocesserne i og imellem relevante myndigheder samt de oplysninger, der tilgik ministre – herunder statsministeren – før og efter regeringens pressemøde den 4. november 2020 om aflivningen af alle mink i Danmark. Det fremgik også, at undersøgelsen skulle omfatte pressemødet, og om de deltagende ministre havde givet rigtige oplysninger mv., jf. nærmere ovenfor under pkt. 2.1.

Den akt, som Statsministeriet har afslået aktindsigt i – ”QA til pressemøde” – vedrører presseberedskaber udarbejdet til brug for det nævnte pressemøde den 4. november 2020.

Efter min gennemgang af akten – og ud fra de nævnte oplysninger om undersøgelsens genstand mv., som forelå på tidspunktet for Statsministeriets afgørelse – har jeg ikke grundlag for at kritisere ministeriets vurdering, hvorefter det måtte antages, at akten ville indgå i og være af central betydning for en kommende kommissionsundersøgelse. Det er i den forbindelse indgået i min vurdering, at det følger af ombudsmandspraksis, at i hvert fald når ”nærhedskriteriet” og kravet om ”centrale dokumenter” er opfyldt, kan der ikke for at undtage dokumenter eller oplysninger fra aktindsigt indlægges et yderligere krav efter offentlighedslovens § 33, nr. 5, om, at myndighederne nærmere begrundet eller forklarer, hvorfor en udlevering af materialet vurderes at være skadelig for en kommende kommissionsundersøgelse. Jeg henviser til [FOB 2016-8](#), som er omtalt ovenfor under pkt. 3.1.2.

Samlet set har jeg herefter ikke grundlag for at kritisere Statsministeriets vurdering af, at den nævnte akt kunne undtages fra aktindsigt efter offentlighedslovens § 33, nr. 5. Jeg har heller ikke grundlag for at kritisere Statsministeriets afslag på meroffentlighed, jf. lovens § 14.

5.3. Ville eventuelle miljøoplysninger kunne undtages fra aktindsigt?

5.3.1. Statsministeriet har anført, at hvis den akt, ministeriet undtog fra aktindsigt, indeholder miljøoplysninger, ville de være undtaget fra aktindsigt efter generalklausulen i § 13, stk. 1, nr. 6, i 1985-offentlig-

hedsloven med samme begrundelse som efter offentlighedslovens § 33, nr. 5, jf. pkt. 4.1 og pkt. 4.2 ovenfor.

Retten til at blive gjort bekendt med miljøoplysninger kan efter en konkret vurdering begrænses efter bl.a. § 13, stk. 1, nr. 6, i 1985-offentlighedsloven, jf. miljøoplysningslovens § 2, stk. 1, og § 6, stk. 2, 1. pkt.

5.3.2. 1985-offentlighedslovens § 13, stk. 1, nr. 6, giver efter omstændighederne hjemmel for afslag på aktindsigt, hvis dokumenter mv. må forventes at indgå i en kommende undersøgelseskommissions undersøgelse, og udleveringen af dokumenterne må antages at kunne skade kommissionens arbejde, jf. pkt. 3.1.1 ovenfor.

Efter min opfattelse fører de ovennævnte betydelige lighedspunkter mellem en granskningskommission og en undersøgelseskommission til, at § 13, stk. 1, nr. 6, i 1985-offentlighedsloven efter omstændighederne også må kunne anvendes i relation til materiale til en kommende granskningskommission.

Jeg har således ikke grundlag for at kritisere Statsministeriets vurdering af, at den nævnte akt som udgangspunkt kunne undtages fra aktindsigt efter § 13, stk. 1, nr. 6, i 1985-offentlighedsloven ud fra samme betragtninger, som begrundede ministeriets afslag på aktindsigt efter offentlighedslovens § 33, nr. 5.

5.3.3. Det fremgår af miljøoplysningslovens § 2, stk. 6, at § 13, stk. 1, nr. 6, i 1985-offentlighedsloven ikke finder anvendelse på miljøoplysninger, i det omfang afslag på aktindsigt vil stride imod miljøoplysningsdirektivets artikel 4, stk. 2.

Artikel 4, stk. 2, litra c, giver mulighed for at afslå adgang til miljøoplysninger, hvis offentliggørelse kan have en ugunstig indvirkning på bl.a. offentlige myndigheders mulighed for efterforskning af strafferetlig eller disciplinær art, jf. nærmere omtalen ovenfor under pkt. 3.2 af direktivet og ”The Aarhus Convention – An Implementation Guide”, 2. udgave (2014).

På tidspunktet for Statsministeriets afgørelse af 21. januar 2021 forelå der et udkast til kommissorium for en kommende granskningskommission om sagen om aflivning af mink. Det fremgik heraf bl.a., at granskningskommissionen skulle ”foretage retlige vurderinger til belysning af, om der foreligger grundlag for, at det offentlige søger nogen draget til ansvar”.

Efter Statsministeriets afgørelse blev der – i overensstemmelse med beretning nr. 3 af 21. december 2020 fra Folketingets Udvalg for Forretningsordenen – indført regler om granskningskommissioner, jf. nærmere ovenfor under pkt. 2.2. Det følger nu af forarbejderne til § 1 b og § 4 i lov om undersøgelseskommissioner og granskningskommissioner, at formålet med granskningskommissioners virksomhed – som politiets i ordinære straffesager – navnlig vil være at tilvejebringe et materiale som grundlag for vedkommende myndigheds afgørelse af, om sagen skal fremmes, eksempelvis ved at der rejses tiltale eller indledes disciplinærfølgning.

På baggrund heraf har jeg ikke grundlag for at kritisere Statsministeriets vurdering, hvorefter afslaget på aktindsigt – hvis den undtagne akt indeholder miljøoplysninger – var i overensstemmelse med miljøoplysningsdirektivets artikel 4, stk. 2, litra c, og miljøoplysningslovens § 2, stk. 5-6.

5.3.4. Samlet set har jeg herefter ikke grundlag for at kritisere Statsministeriets vurdering af, at eventuelle miljøoplysninger i den pågældende akt kunne undtages fra aktindsigt efter § 13, stk. 1, nr. 6, i 1985-offentlighedsloven, jf. miljøoplysningslovens § 2. Herunder har jeg ikke grundlag for at kritisere resultatet af den interesseafvejning, som ministeriet har foretaget efter miljøoplysningslovens § 2, stk. 3. Jeg har heller ikke grundlag for at kritisere Statsministeriets afslag på meroffentlighed i eventuelle miljøoplysninger, jf. 1985-offentlighedslovens § 4, stk. 1, 2. pkt.

5.4. Har Statsministeriet forhalet behandlingen af din aktindsigtssag?

Du har i din klage til mig anført bl.a., at Statsministeriet har ”forhalet” behandlingen af din sag.

Du anmodede Statsministeriet om aktindsigt den 12. november 2020, og ministeriet traf afgørelse i sagen den 21. januar 2021.

Statsministeriet har i sin udtalelse af 12. marts 2021 oplyst, at de væsentligste årsager til den lange sagsbehandlingstid var en stigning i antallet af aktindsigtsanmodninger, travlhed med at behandle tidligere aktindsigtssager og en ekstraordinær arbejdssituation som følge af COVID-19-situationen.

Jeg har i anden sammenhæng for nylig modtaget oplysninger fra Statsministeriet, som viser bl.a., at ministeriets sagsbehandlingstider i 2020 og de første måneder af 2021 har været betydeligt længere end før COVID-19. Du kan læse mere i en nyhed af 27. april 2021 på min hjemmeside.

Efter min gennemgang af din sag – sammenholdt med de generelle oplysninger, jeg tidligere har modtaget om Statsministeriets sagsbehandlingstider i aktindsigtssager – er der efter min opfattelse ikke grundlag for at konkludere, at ministeriet har spekuleret i at vente med at træffe afgørelse.

Jeg vil dog – ligesom det også er gjort i tidligere ombudsmandssager – fremhæve, at offentlighedslovens princip om hurtig sagsbehandling ofte vil kunne have helt særlig betydning på det foreliggende område. De hensyn, der taler imod aktindsigt, vil således ofte være mere tungtvejende, jo tættere en kommission er på at blive nedsat. Det gælder efter min opfattelse både i forhold til undersøgelses- og granskningskommissioner. Også af den grund vil der være behov for at behandle anmodninger om aktindsigt i de omhandlede sager meget hurtigt. Jeg henviser til omtalen af sagerne [FOB 2013-22](#) og [FOB 2016-8](#) ovenfor under pkt. 3.1.2.

5.5. Afsluttende bemærkninger

Samlet set har jeg ikke grundlag for at kritisere Statsministeriets afgørelse af 21. januar 2021.

Der er efter min opfattelse heller ikke grundlag for at konkludere, at ministeriet har spekuleret i at vente med at træffe afgørelse.

Jeg foretager mig derfor ikke mere i sagen. (...)